

Svetlana Lazić¹

DOI: 10.19090/ps.2021.2.217-221

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača
Novi Sad

PORODIČNA PEDAGOGIJA

(Beljanski Mila i Bogosavljević Radmila, *Porodična pedagogija*, Univerzitet u
Novom Sadu, Pedagoški fakultet u Somboru, 2021.)

Prikaz udžbenika

Udžbenik *Porodična pedagogija* je plod zajedničkog rada Mile Beljanski i Radmile Bogosavljević, profesorki sa Pedagoškog fakulteta u Somboru, koje su svoje znanje o ovoj problematici inkorporirale u jedinstveno štivo i prikazale porodicu iz širokog spektra. Vodila ih je potreba za osavremenjivanjem literature iz ove oblasti, budući da se porodična pedagogija kao nastavni predmet na pomenutom fakultetu izučava iz više nastavnih predmeta i nudi drugačiji ugao posmatranja. Recenziju potpisuju poznata imena iz sveta pedagoških nauka – Prvoslav Janković i Svetlana Španović, a tu je i mladi kolega, Dejan Đorđić, takođe pedagog.

Porodična pedagogija se prostire na 268 strana i podeljena je na 14 strukturalno povezanih celina / poglavlja.

1. Porodična pedagogija kao naučna disciplina

str. 11-22.

Autorke već prilikom definisanja porodične pedagogije kao naučne discipline nailaze na različita mišljenja koja mudro prevazilaze promišljanjem da je porodična pedagogija pojam, a da suština ostaje ista, bez obzira da li se o njoj promišlja sa aspekta pedagoške nauke ili discipline. Sadržajno, pojmovno i područjem izučavanja je smeštaju u sistem pedagoških nauka i definišu odnose koje porodična pedagogija ima sa drugim naukama.

2. Porodica i porodično vaspitanje

str. 23-56.

Autorke u ovom poglavlju pominju osnovne pojmove koji se vezuju za nastanak porodice. Prikazuju tradicionalni i savremeni pristup definisanja porodice i ukazuju na teškoće na koje se nailazi u pokušajima definisanja

¹ pedagogns@gmail.com

porodice. Zaključuju da se porodica prihvata kao deo svakodnevnog iskustva zbog čega se relativizuje pitanje njenog definisanja ili se mešaju različiti nivoi sa kojih se ona posmatra.

3. Istorija razvoja porodice
str. 57-72.

Nemoguće je nastaviti promišljanja o porodici, a ne ponuditi istorijski uvid i približiti savremenu porodicu u modernom dobu. Poseban doprinos autorki se ogleda u prikazivanju porodice u postmodernističkoj epohi, a bile su toliko hrabre da su promišljale i o porodici u budućnosti.

4. Teorije, polazišta i modeli porodice
str. 73-98.

Za potpunije razumevanje porodice, a posebno za izučavanje porodične pedagogije kao naučne discipline, ovo poglavlje je izuzetno značajno. Autorke polaze od tradicionalnih – klasičnih teorija i pristupa o porodici, idu preko psiholoških i pedagoških teorija dajući poseban osvrt na konstruktivizam i humanističku pedagogiju, da bi ga zaokružile transgeneracijskim pristupom i sistemskom teorijom u okviru koje nude nekoliko modela za celovito razumevanje porodice.

5. Tipovi i funkcije porodice
str. 99-114.

Ovom celinom se zaokružuje potpunije razumevanje porodice i zahvata neminovno proučavanje porodice kroz istraživanje njenih funkcija, koje je do skoro bilo prilično učestalo i često jedino u uvidima u porodičnu pedagogiju.

6. Izazovi porodice u savremenom društvu
str. 115-134.

Svi koji se porodicom bave bilo u teorijskim ili praktičnim okvirima su svesni do koje mere je porodica nezaštićena i izložena brojnim izazovima. Autorke promišljaju o tome koliko odrasla osoba u porodici, a potom i deca, treba da budu spremna na život sa iskušenjima i da pravovremeno i adekvatno reaguju kada on nastane. Posebnu pažnju posvećuju jednoroditeljskim porodicama nevenčanih majki, razvodu braka, alkoholizmu i smrti u porodici.

7. Porodično vaspitanje u okviru specifičnosti porodičnog staranja
str. 135-142.

Značajno je što su na jednom mestu predstavljeni oblici porodičnog staranja i razlike koje postoje među njima. Iako su one definisane pravnim okvirom i postupanjem samih vršilaca porodičnog staranja, autorke su kroz naglašavanje specifičnosti i razlika koje postoje između usvojenja, starateljstva i hraniteljstva, značajno pomogle budućim profesionalcima u vaspitno-obrazovnom procesu.

8. Nasilje u porodici
str. 143-162.

Savremeni pristup istraživanju porodice zahteva da se ova oblast ravnopravno istraži kao i ostale. Autorke su i ovde bile na visini zadatka i objasnile sve vrste nasilja u porodici – kao fenomenološkog određenja i zlostavljanja pojedinih članova – kao lično određeno činj enje koje je zasnovano na određenim kriterijumima. Pre nego što su ponudile ovako detaljno obrazloženje svakog oblika zlostavljanja, autorke su objasnile razliku između zanemarivanja i zlostavljanja, a nakon svega su pojasnile koliko je važno otkrivanje nasilja u porodici i donošenje prve procene rizika od zlostavljanja i zanemarivanja deteta. Svoja promišljanja su zaokružila iskazanom potrebom za afirmativno roditeljstvo u kojem će se ostvarivati princip ravnopravnog dostojanstva.

9. Uticaj mas medija na porodicu i porodično vaspitanje
str. 163-174.

Masovni mediji, drugačije rečeno sredstva masovne komunikacije, vide se kao jedan od faktora vaspitanja i obrazovanja. Autorke je u istraživanju njihovog postojanja, značaja, opasnosti i dobrobiti vodila svest o njihovom postojanju i uključenosti u svakodnevni život roditelja i dece, kako u trenucima koji se vide kao zajednički, tako i u vreme koje se vidi kao privatno, u kojem se pojedinac osami.

10. Specifično porodično vaspitanje
str. 175-180.

Pažnja se u ovom poglavlju posvećuje iskoracima u vršenju roditeljskog prava, kada se roditelji susreću sa činjenicom da je njihovo dete darovito ili ima smetnje u razvoju. Podrška je u tim trenucima svima potrebna i višeslojna je. Autorke su svesne dobrobiti brze i adekvatne intervencije koja nastupa iz institucija sistema, te ukazuju na značaj interdisciplinarnog pristupa i intersektorske saradnje.

11. Funkcionalnost i odnosi u porodici
str. 181-208.

Posvetivši se prikazu savremene, male porodice, autorke su ponudile uvid u važnost odraslih osoba koje su značajne u životu deteta: majke, oca, babe i dede u porodičnom vaspitanju. Pojasnile su razumevanje i značaj kompetentnog roditeljstva i dobrobiti koje ovako uređena porodica može da ima za dete u celosti. Poglavlje završavaju pojašnjavanjem životnog ciklusa porodice i naglašavaju značajna dešavanja u porodici koje utiču na nastanak nove faze porodičnog života.

**12. Polazak u školu –
priprema u porodici**
str. 209-212.

Polazak u školu predstavlja prvo ozbiljnije odvajanje deteta od roditelja, ali i prvo testiranje roditeljskih postignuća i uspeha u vršenju roditeljskog prava, zbog čega su svi u porodici uznemireni i nedovoljno svesni svojih pozicija, očekivanja, želja. Autorke svoja promišljanja zaokružuju setom saveta koji su namenjeni roditeljima budućih prvaka.

**13. Obrazovanje roditelja
za odgovorno roditeljstvo**
str. 213-222.

Sigurna sam da čitaocima *Porodične pedagogije* i eventualno ovog prikaza, poglavlje o obrazovanju roditelja za odgovorno roditeljstvo neće delovati prozaično i nepotrebno. Naprotiv, razumeće njegov značaj. Budući profesionalci u vaspitno-obrazovnom sistemu će biti u poziciji da razumeju, cene i poštuju porodicu. Biće svesni činjenice koliko spremnost roditelja za nova iskustva koje roditeljstvo nosi znači u dostizanju i održavanju kvaliteta odnosa. Stoga je razumljivo što su autorke posebnu pažnju posvetile upravo ovim pitanjima. Moć roditeljstva se neguje u odnosima, a oni se unapređuju istraživanjem samih odnosa i razumevanjem postupanja.

**14. Saradnja i partnerstvo
porodice sa vaspitno-
obrazovnim ustanovama**
str. 223-238.

Ovim poglavljem je zaokruženo pitanje značaja saradnje porodice sa vaspitno-obrazovnim ustanovama, pojašnjeni su principi na kojima se zasniva saradnja, a dat je i poseban osvrt na specifičnosti u odnosu na to da li se radi o predškolskoj ustanovi ili o školi.

Na opisanih 14 poglavlja se nadovezuje literatura sa sadržajno bogatim uporištem iz 202 izvoda pretežno novog datuma, nakon čega slede prilozi, biografije autorki i izvodi iz recenzija.

Porodična pedagogija je pre svega udžbenička literatura. Jezik koji autorke koriste je jasan, naučno i pedagoški utemeljen, vrlo informativan i primenjiv u razumevanju porodice za potrebe visokog obrazovanja. Navedenu usmerenost potvrđuju zadacima koje na kraju svake nastavne jedinice nude studentima i time ih usmeravaju na celovito sagledavanje date problematike, odnosno na detaljniji uvid u prezentovani sadržaj.

Autorke su udžbenički sadržaj obogatile informacijama koje pružaju širi i potpuniji uvid u značajna pitanja porodice i porodičnog života i pružaju fini otklon od čisto udžbeničke literature. Osvetlile su neobična i teška pitanja poput nasilja u

porodici, smrti, alkoholizma, razvoda. Pojasnile su specifičnosti u oblicima porodičnog starateljstva, ukazujući na razliku koja postoji između hraniteljstva, usvojenja, starateljstva. Unevši lično profesionalno iskustvo i predanost u istraživanje porodice, *može se zaključiti da su autorke napravile savremeno štivo koje komunicira sa svima koji se bave vaspitno-obrazovnim procesom, ali se istovremeno obraćaju značajno široj čitalačkoj publici.*